

12. Рожко В. І. Безробіття в Україні як показник соціального розвитку країни / В. І. Рожко // Вісник НТУ «ХПУ». Серія : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХПУ». – 2013. – № 20 (993). – С. 70–76.
13. Рейтинг стран мира по уровню расходов на НИОКР [Електронний ресурс] / Research and Development Expenditure. – Режим доступу : <http://gtmarket.ru/ratings/research-and-development-expenditure/info>
14. Мазур А. О. Наука Украины : цифры, факты и проблемы [Електронний ресурс] / А. О. Мазур. – Режим доступу : http://www.kharkov.ua/upload/life/-/nauka_ukrainy.pdf
15. Прес-центр Колегії МОЗ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20141017_g.html
16. Пріоритети реформування податкової політики України як перейти від фіскалізму до стимулювання ділової активності? / за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСВ. – 2010. – С. 4.
17. Шангіна Л. Громадянська активність українського середнього класу / Л. Шангіна // Національна безпека і оборона. – 2008. – № 7 (101). – С. 30–45.
18. Дмитрук Д. А. Формування середнього класу в сучасній Україні: особливості самоідентифікації та ціннісних орієнтацій / Д. А. Дмитрук // Вісник Харківського Національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 948. – С. 81–89.

Я.В. Белінська,

доктор економічних наук, професор

С.В. Кандиба,

викладач,

Національний університет Державної податкової служби України,

м. Київ, Україна

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ІНВАЛІДІВ

За даними Міжнародної організації праці в усьому світі ті чи інші можливості обмежені приблизно у 650 млн. людей, або у кожної десятої людини [1]. Із них приблизно 470 млн. осіб перебуває у працездатному віці. Однак ця соціальна група суспільства, на відміну від інших людей, найчастіше характеризується високим рівнем бідності та безробіття. Виключення їх з ринку праці вартує світовій економіці 1,37–1,94 трлн. дол. США щорічних втрат світового ВВП). Таким чином, забезпечення інвалідів і людей із обмеженими можливостями можливістю працювати має велике як соціальне, так і економічне значення.

Для вирішення цієї проблеми Міжнародна організація праці поставила такі основні цілі:

- інваліди повинні мати можливість брати активну участь у економічному житті суспільства;
- інваліди не повинні бути відірваними від суспільства через обмеженість своїх можливостей;
- інвалідам повинні бути створені умови для працевлаштування на відкритому ринку праці [2].

Діяльність щодо забезпечення прав інвалідів на працю у міжнародному масштабі активізувалася завдяки прийнятій Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй у грудні 2006 р. Конвенції про права інвалідів. Реалізація цієї Конвенції полягатиме у забезпеченні особам з інвалідністю права на рівний захист закону та користування ним без будь-якої дискримінації. Україна підписала вищезазначену Конвенцію про права інвалідів та Факультативний протокол до неї у вересні 2008 року, що наближає Україну до міжнародних стандартів у сфері дотримання прав інвалідів [3].

В Конституції України право інвалідів на працю не задекларовано, а надається їм поряд з усіма громадянами України, підкреслюючи тим самим їх рівноправність [4]. Це право гарантовано Кодексом законів про працю України [5], Законами України «Про зайнятість населення» [6], «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [7], «Про реабілітацію інвалідів в Україні» [8] та іншими законами, які не тільки декларують право на працю осіб з інвалідністю, але й передбачають механізм його реалізації, визначають комплекс заходів, спрямованих на вирішення проблем трудової зайнятості інвалідів.

Основними складовими процесу забезпечення зайнятості інвалідів є їх професійна реабілітація, професійна підготовка та працевлаштування. В Україні на сьогодні передбачено такі варіанти зайнятості інвалідів:

- відкрита (конкурентна) зайнятість – зайнятість на відкритому ринку праці, робочі місця на якому відкриті і для осіб, які не мають інвалідності, і для осіб з інвалідністю;
- захищена зайнятість – зайнятість на спеціалізованих підприємствах, заснованих громадськими організаціями інвалідів, мета яких – надання можливості інвалідам займатися корисною діяльністю і готувати їх, наскільки це можливо, до роботи на відкритому ринку праці;
- зайнятість на соціально-економічних підприємствах з транзитними та постійними робочими місцями, які створені на базі міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів, та зайнятості у виробничих майстернях.

У державній політиці України щодо зайнятості інвалідів важлива роль відведена створенню робочих місць шляхом підтримки громадських організацій інвалідів (далі – ГОІ) та їх підприємств [9]. Останні мають переваги при розміщенні державного замовлення, фінансову допомогу, цільові позики, дотації для створення робочих місць, "земельні" пільги. Так, стаття 14 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» передбачає державне замовлення на продукцію підприємств інвалідів, а стаття 14–1 гарантує право підприємств та організацій інвалідів на податкові пільги.

Разом з тим, обмеження, які накладаються на підприємства громадських організацій інвалідів (в частині обов'язкової наявності рішення Комісії з питань діяльності підприємств та організацій громадських організацій інвалідів (ГОІ) для виділення підприємствам цільової позики чи фінансової допомоги на створення робочих місць для інвалідів), свідчать про зміщення акценту в державній політиці щодо працевлаштування інвалідів на переважне їх працевлаштування на відкритому ринку праці. Це знижує можливості інвалідів до працевлаштування в умовах високої конкуренції на ринку праці.

Створення та функціонування підприємств (ГОІ) спроможне забезпечити потужний соціально-економічний ефект і на державному рівні, а саме:

- підвищення рівня продуктивності праці за рахунок кращого використання трудових ресурсів суспільства,
- посилення соціального захисту шляхом підтримки інвалідів, які є невід'ємною складовою нашого суспільства;
- підвищення рівня добробуту суспільства;
- підвищення рівня зайнятості;
- стимулювання ефективної конкуренції, оскільки підприємства, засновані ГОІ, спроможні продавати продукцію за нижчими цінами;
- активізація інноваційних і модернізаційних процесів у суспільстві на разі державної підтримки інноваційного напрямку діяльності даних підприємств та надання додаткових пільг щодо використання прибутків на інвестиційно-інноваційні цілі;
- збільшення кількості малих і середніх підприємств, що традиційно складають основу середнього класу суспільства.

Для розширення мережі підприємств, заснованих ГОІ, необхідною умовою є функціонування належним чином зареєстрованих та легалізованих у Міністерстві юстиції України громадських організацій інвалідів. Ці організації мають вміння, знання, досвід з реалізації проектів створення підприємств, а також налагоджені взаємозв'язки у повноважених органах державної та місцевої влади з реалізації проектів створення підприємств. Проте дотепер суспільство належним чином не інформовано про переваги розвитку підприємств, заснованих ГОІ, а органами державної влади не приділяється достатньо уваги вирішенню проблем інвалідів, зокрема у спосіб створення підприємств, заснованих ГОІ. Тому вважаємо за доцільне активізувати діяльність Уряду і Міністерства соціальної політики України у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Люди с ограниченными возможностями в сфере труда: цифры и факты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ilo.ru/news/200712/DisabilityFactsheetRu.pdf>.
2. Конвенція про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів № 142 від 23. 06. 1975 р. Дата ратифікації Українською РСР: 07.03.1979 // Міжнародна організація праці. Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці: [в 2 т.]. (1065–1999). – Женева : МБП, 1999. – С. 1025–1048.

3. Від виключення до рівності. Реалізація прав людей з інвалідністю : практичний посібник [для парламентарів щодо Конвенції про права інвалідів та Факультативного протоколу до неї] // Організація Об'єднаних Націй. – Київ. – 2008. – С. 135–136.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
5. Кодекс законів України про працю України від 10.12.1971 № 332-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст. 243 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
7. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
8. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
9. Про становище інвалідів в Україні. Національна доповідь / Мінпраці України, Держустанова «Наук-дослід. ін-т соц.-труд. відносин». – К., 2008. – 200 с.

О.О. Брагарник,

здобувач,

Міжнародний гуманітарний університет,

м. Одеса, Україна

ПЕРЕДУМОВИ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДТВОРЕННЯ КАПІТАЛУ ПОРТОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Становлення ринкових відносин, поява господарських структур різних форм власності та джерел фінансування, кардинальні зміни амортизаційної, інвестиційної та податкової політики держави – все це робить необхідним розробку нових підходів до організації відтворення капіталу портових підприємств і формування відповідного інституційного середовища.

Успішність здійснення відтворення капіталу портових підприємств визначається, насамперед, наявністю базових інститутів – державних і приватних, формальних і неформальних, економічних, соціальних і політичних, оскільки саме вони визначають характер та ефективність функціонування відтворювальної системи в цілому [1, с. 32]. Інституціональні умови формування відтворювальної системи портової галузі слід сприймати як сукупність правил і механізмів, що примушують суб'єкти господарювання до виконання цих норм [2, с. 83]. Відповідно і регулювання відтворення капіталу портових підприємств повинно спиратися на інституційний підхід через створення адекватного механізму, який можна визначити як сукупність способів регулювання та стимулювання відтворення капіталу, об'єднаних спільною метою, методами і спрямованих на досягнення ефективності.

З точки зору просторової ознаки можна виділити наступні рівні інституційного середовища, в яких розгортається відтворення капіталу:

- макроінституціональне середовище, що регулює відтворення капіталу на рівні національного соціально-економічного простору,

- мікроінституціональне середовище, яке визначає відтворювальну діяльність організацій та їх взаємодію [3].

Формування інституційної структури на макро- і мікрорівнях зумовлюється з урахуванням, по-перше, управління ефективністю формування капітальних цінностей, по-друге, – досягненням економіко-правової збалансованості інтересів і результатів усіх учасників господарської діяльності і, по-третє, – формуванням стійкості поєднання і реалізації державних цілей і підприємницьких завдань [4, с. 96].

Практика показала, що реформування інститутів функціонування підприємств неможливо в рамках окремо взятих суб'єктів. Певні кроки на шляху інституціонального реформування сфери портової діяльності вже зроблено, зокрема ухвалення Закону України «Про морські порти України»